	Комунальний заклад **«КРИВОРІЗЬКИЙ ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ КОЛЕДЖ»** **Дніпропетровської обласної ради** **СИЛАБУС**
Освітній компонент	**Фітотерапевтичні препарати**
Освітньо-професійна програма	Фармація
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Спеціальність	І8 Фармація
Галузь знань	І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Статус освітнього компонента	Вибіркова
Форма навчання	Очна (денна)
Рік навчання / семестр	Другий рік, ІІІ семестр
Кількість кредитів ECTS/обсяг	Кредитів – 3 Усього годин – 90 Лекції – 8 Практичні заняття – 36 Самостійна робота – 46
Викладач	Котельнікова Марина Геннадіївна
E-mail	m.kotelnikova@krmedkol.com
Консультації	За графіком упродовж навчального року
Анотація до курсу	Освітній компонент **«Фітотерапевтичні препарати»** спрямований на поглиблення професійних компетентностей майбутніх фахових молодших бакалаврів фармації у сфері сучасного застосування лікарської рослинної сировини та фітопрепаратів. У межах дисципліни розглядаються теоретичні засади та практичні аспекти фітотерапії в контексті доказової медицини. Здобувачі освіти вивчають номенклатуру, класифікацію, хімічний склад (біологічно активні речовини) та механізми фармакологічної дії сучасних рослинних лікарських засобів, дієтичних добавок і зборів. Особлива увага приділяється питанням фармацевтичного консультування відвідувачів аптек щодо правильного вибору, дозування, умов зберігання фітопрепаратів, а також запобігання побічним реакціям та їх лікарським взаємодіям із синтетичними препаратами.
Мета та завдання курсу	**Метою курсу є** формування у здобувачів освіти систематизованих знань про сучасну фітотерапію, класифікацію, хімічний склад лікарської рослинної сировини (ЛРС), фармакологічну дію фітотерапевтичних препаратів, а також розвиток практичних навичок фармацевтичного консультування та реалізації фітопрепаратів в аптечних закладах. **Основні завдання:** засвоїти принципи взаємозв'язку між хімічною структурою біологічно активних речовин (БАР)

	рослинного походження та їх фармакологічною активністю; ознайомитися з номенклатурою сучасних фітопрепаратів (готових лікарських засобів, БАДів, зборів, настоїв, екстрактів); навчитися здійснювати фармацевтичне консультування відвідувачів аптек щодо правильного застосування фітопрепаратів, їх дозування, умов зберігання та можливих побічних ефектів або взаємодій з іншими ліками; опанувати правила оцінки якості лікарської рослинної сировини за зовнішніми ознаками. Обов'язковим завданням постає формування компетентностей: ЗК3.Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК8.Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. СК4. Здатність проводити інформаційно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики поширення захворювань, популяризації здорового способу життя та покращення його якості. СК11.Здатність ідентифікувати лікарську рослинну сировину, систематизувати її за класами хімічної будови біологічно активних речовин. СК13. Здатність надавати фармацевтичну допомогу (послугу) споживачам лікарських засобів та товарів аптечного асортименту.
Програмні результати навчання	РН2. Спілкуватися державною та іноземною мовами у професійній діяльності. РН6. Здійснювати професійну діяльність з урахуванням її значущості для здоров'я людини та напрямків розвитку фармації. РН19. Реалізовувати (відпускати) лікарські засоби та інші товари аптечного асортименту. РН20. Класифікувати лікарські засоби за фармакологічними групами, умовами зберігання та умовами відпуску з аптеки. РН23 Виявляти потреби, запити споживачів фармацевтичної послуги, відповідати їх очікуванням. РН 24. Надавати необхідну інформацію про лікарські засоби та правила використання інших товарів аптечного асортименту при їх відпуску з аптеки.

Зміст курсу

ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ
ТА САМОСТІЙНИХ РОБІТ

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Лекції	Сам. роб
1.	Загальні завдання та основні принципи фітотерапії. Біологічно активні речовини, що входять до складу лікарських рослин	2	
	Особливості дії фітозасобів на організм		5
2.	Фітозасоби, що впливають на нервову систему	2	

	Фітозасоби, що застосовують в офтальмології та отології		5
3.	Фітозасоби, що впливають на респіраторну систему	2	
	Фітозасоби, що впливають на серцево-судинну систему		6
	Фітозасоби, що впливають на систему крові та гемопоез		5
4.	Фітозасоби,що впливають на травлення	2	
	Фітозасоби, що впливають на сечостатеву систему		5
	Фітозасоби, що впливають на опорно-руховий апарат		5
	Антимікробні, антисептичні та протизапальні засоби		5
	Вітамінні засоби		5
	Безпека фітотерапії: побічні реакції та лікарські взаємодії		5
	Разом	8 год.	46 год.

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема	Години
01	Фітозасоби, що впливають на нервову систему	4
02	Фітозасоби, що впливають на респіраторну систему	4
03	Фітозасоби, що впливають на серцево-судинну систему	4
04	Фітозасоби, що впливають на систему крові та гемопоез	4
05	Фітозасоби,що впливають на травлення	4
06	Фітозасоби, що впливають на сечостатеву систему	4
07	Фітозасоби, що впливають на опорно-руховий апарат	4
08	Фітозасоби, що використовуються в гінекології та урології	4
09	Антимікробні,протизапальні, вітамінні фітопрепарати	4
010	Разом	48 год

Пререквізити	Латинська мова, анатомія з основами фізіології
Кореквізити	Фармакогнозія з елементами ботаніки
Постреквізити	Фармацевтична опіка, практичне навчання
Методи навчання	пояснювально-ілюстративні, проблемно-пошукові, дослідницькі та інтерактивні методи навчання. Теоретична підготовка передбачає проблемні лекції, пояснення, бесіди, роботу з навчальною та науковою літературою, схемами, таблицями, атласами, фотографіями та цифровими освітніми ресурсами. Практична підготовка здійснюється шляхом визначення ідентичності лікарських рослин, встановлення показань до застосування фітопрепаратів, роботи з цифровими ресурсами. Застосовуються професійно орієнтовані ситуаційні завдання, аналіз хімічного складу та фармакологічної дії фітопрепаратів. Самостійна робота передбачає опрацювання інформаційних джерел, роботу з цифровими ресурсами, виконання тестових, пошукових і професійно орієнтованих завдань, підготовку схем, таблиць та навчальних повідомлень.
Методи контролю	усне та письмове опитування; тестовий контроль; виконання та захист практичних робіт; ідентифікація та опис рослин та рослинної сировини, контроль виконання самостійної роботи; самооцінювання та взаємооцінювання

Види контролю	тематичний та підсумковий контроль відповідно до навчального плану

Перелік практичних навичок та умінь

1.Інтерпретувати фармакологічну дію фітопрепаратів на основі вмісту в них основних груп біологічно активних речовин (алкалоїди, глікозиди, флавоноїди, сапоніни, вітаміни тощо).
2.Надавати кваліфіковану інформаційну допомогу та рекомендації щодо вибору безрецептурних фітотерапевтичних засобів за типових станів (простудні захворювання, розлади травлення, стресові стани тощо).
3**.**Аналізувати сумісність фітопрепаратів із синтетичними лікарськими засобами для запобігання небажаним лікарським реакціям.
4.Застосовувати знання нормативно-правової бази щодо контролю якості та реалізації лікарської рослинної сировини і фітопрепаратів в аптечній мережі.

Перелік питань до підсумкового контролю

1. Предмет і завдання фітотерапії: місце фітопрепаратів у сучасній доказовій медицині та фармацевтичній практиці.
2. Біологічно активні речовини (БАР): класифікація та їх загальний вплив на організм людини.
3. Нормативно-правове регулювання: вимоги до якості, маркування та умов зберігання лікарської рослинної сировини й фітопрепаратів в аптечній мережі.
4. Седативні та ноотропні фітопрепарати: характеристика лікарської рослинної сировини та механізми їх дії.
5. Рослинні засоби, що впливають на серцево-судинну систему: особливості застосування препаратів.
6. Фітопрепарати респіраторної групи: класифікація відхаркувальних, протикашльових і протизапальних засобів.
7. Засоби рослинного походження для регуляції травлення: шлункові, жовчогінні та гепатопротекторні препарати.
8. Урологічні фітопрепарати: рослинні діуретики та антисептики
9. Гінекологічні фітопрепарати: утеротоніки, антисептики.
10. Фітозасоби, що впливають на систему крові та гемопоез.
11. Фітозасоби, що впливають на опорно-руховий апарат
12. Вітамінні засоби
13. Безпека фітотерапії: поняття про побічні реакції, токсичність окремих рослин та небезпеку самолікування.
14. Лікарські взаємодії: випадки ризикованого поєднання фітопрепаратів із синтетичними лікарськими засобами (наприклад, антикоагулянтами, серцевими глікозидами, антибіотиками).

Політика курсу

Дотримання принципів академічної доброчесності

Не толеруються жодні форми порушення академічної доброчесності. Очікується, що роботи студентів будуть самостійними, їх власними оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей. Під час проведення усного, письмового контролю, тестування, користування зовнішніми джерелами заборонено. Використання цифрових ресурсів та інструментів ШІ допускається як допоміжний засіб навчання за умови критичного оцінювання інформації, самостійності виконання завдань та дотримання академічної доброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботі студента є підставою для її незарахування викладачем.

Дотримання принципів та норм етики і професійної деонтології

Під час занять здобувачі освіти діють із позицій академічної доброчесності, професійної

етики та деонтології, дотримуються правил внутрішнього розпорядку. Ведуть себе толерантно, доброзичливо та виважено у спілкуванні між собою та викладачами.

Відвідування занять

Студенти повинні відвідувати усі лекції, практичні заняття курсу та інформувати викладача про неможливість відвідати заняття.

Політика дедлайну

Студенти зобов'язані дотримуватися термінів, передбачених курсом і визначених для виконання усіх видів робіт.

Порядок відпрацювання пропущених занять

Пропущені заняття та невиконані обов'язкові види робіт опрацьовуються відповідно до встановленого у Коледжі порядку.

Політика оцінювання

Оцінювання результатів навчання з освітнього компонента Фітотерапевтичні препарати» за ОПП «Фармація» здійснюється на засадах об'єктивності, систематичності, прозорості, академічної доброчесності та відповідності визначеним результатам навчання.

Оцінка 5 (відмінно) виставляється здобувачу освіти, який продемонстрував системні, глибокі та повні знання програмного матеріалу, впевнено оперує поняттями та бездоганно виконує завдання. Грунтовно засвоїв принципи взаємозв'язку між хімічною структурою БАР рослинного походження та їх фармакологічною активністю; чітко орієнтується в номенклатурі сучасних фітопрепаратів (ЛЗ, БАДи, збори, екстракти) та правилах їх зберігання/відпуску. бездоганно володіє навичками фармацевтичного консультування та просвітницької роботи серед населення; вміє точно виявляти потреби та запити споживачів, надавати вичерпну, безпечну та обґрунтовану інформацію щодо застосування фітозасобів, враховуючи їх взаємодію з іншими препаратами та ризики. Демонструє здатність безпомилково ідентифікувати лікарську рослинну сировину за зовнішніми ознаками, класифікувати її за класами хімічної будови БАР.

Оцінка 4 (добре) виставляється здобувачу освіти, який міцно засвоїв програмний матеріал, проте припускається незначних неточностей, які не спотворюють загальної суті правильних відповідей, добре знає класифікацію БАР і номенклатуру фітопрепаратів, проте під час пояснення механізмів дії чи умов відпуску може припускатися дрібних неточностей. Успішно здійснює фармацевтичне консультування та розв'язує ситуаційні задачі, хоча алгоритм надання інформації споживачу може вимагати незначних уточнень з боку викладача. Впевнено ідентифікує основні види лікарської рослинної сировини за зовнішніми ознаками, але може дещо заплутатися в нюансах класифікації складніших біохімічних груп.

Оцінка 3 (задовільно) виставляється здобувачу освіти, який володіє основним матеріалом, але знання мають фрагментарний характер, а практичні навички вимагають доопрацювання. Поверхнево засвоїв взаємозв'язок «хімічна структура — фармакологічна дія», плутається в окремих групах фітопрепаратів або умовах їх відпуску та зберігання. Під час вирішення практичних кейсів з фармацевтичного консультування демонструє невпевненість, пропускає важливі деталі щодо безпеки пацієнта, побічних реакцій чи лікарських взаємодій, не завжди з першої спроби виявляє приховані потреби пацієнта. Ідентифікація лікарської рослинної сировини за зовнішніми ознаками викликає труднощі, завдання виконує лише з допомогою наведених підказок чи за допомогою викладача.

Оцінка 2 (незадовільно) виставляється здобувачу освіти, який не засвоїв базового програмного матеріалу, не виконує основних завдань курсу та не сформував передбачених компетентностей. Не володіє базовими знаннями про класифікацію БАР, номенклатуру фітопрепаратів і правила їх відпуску; не вміє здійснювати фармацевтичне консультування. не здатний застосувати знання в практичних ситуаціях, не може розпізнати лікарську рослинну сировину за зовнішніми ознаками та допустити до правильного відпуску без загрози для здоров'я споживача.

Критерії оцінювання тестів

% правильних відповідей	Оцінка
90-100%	5
89-74%	4
73-60%	3
<60%	2

Інформаційні ресурси

Основна

1. «Сучасна фітотерапія» за редакцією С. В. Гарної, Навчальний посібник Харків «Друкарня Мадрид» 2016р
2. І.А.Бобкова, Л.В.Варлахова «Фармакогнозія», Київ, ВСВ «Медицина» 2018
3. «Фармакогнозія» за редакцією В.С.Кисличенко, Харків, НФаУ «Золоті сторінки», 2015 – інтернет-версія
4. Фармацевтична енциклопедія - https://www.pharmencyclopedia.com.ua/

Додаткова

1. ДФУ 2.0
2. Сайт ПРАТ «Ліктрави» https://liktravy.ua/
3. Сайт фармацевтичної фабрики Vishpha https://www.vishpha.ua/
4. Сайт НВФК «ЕЙМ» https://aim.com.ua/

Розглянуто та схвалено на засіданні випускової циклової комісії фармацевтичних дисциплін і лабораторної діагностики
Протокол №1 від «03» вересня 2026 р.
Голова ЦК _____ / Марина КОТЕЛЬНІКОВА /
(підпис) (прізвище, ім'я)